

Nr 181.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete; given Stockholms slott den 19 mars 1954.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens innehåll.

Lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete föreslås skola i sin nuvarande lydelse erhålla förlängd giltighet t. o. m. den 30 juni 1955.

Förslag

till

Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstväng för byggnadsarbete.

Härigenom förordnas, att lagen den 30 juni 1943 om tillståndstväng för byggnadsarbete¹ vilken enligt lag den 22 maj 1953 (nr 229) gäller till och med den 30 juni 1954, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1955.

---

¹ Senaste lydelse i vissa delar, se SFS 1948:186 och 749.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12
mars 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, fråga angående *förlängd giltighet av lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete* samt anför.

Gällande bestämmelser.

Lagen den 30 juni 1943 (nr 444; ändr. nr 186/1948 och 749/1948) om tillståndstvång för byggnadsarbete utgör ett led i statsmakternas strävan att upprätthålla ett fast penningvärde och främja en ändamålsenlig användning av förnödenheter och arbetskraft. Lagen gäller — sedan dess giltighetstid vid olika tillfällen blivit förlängd, senast genom lag den 22 maj 1953 (nr 229) — till och med den 30 juni 1954.

Enligt 1 § i lagen äger Kungl. Maj:t under vissa förutsättningar förordna att 2—7 §§ i lagen skall äga tillämpning. Har dylikt förordnande meddelats, följer därav att byggnadsarbete icke får bedrivas utan särskilt tillstånd (byggnadstillstånd). Sådant tillstånd meddelas av Konungen eller, i den mån Konungen förordnar därom, av myndighet, åt vilken Konungen uppdrager att utöva tillsyn över tillämpningen av lagen, eller myndighet, som är underordnad tillsynsmyndigheten.

Genom kungörelse den 29 juli 1943 (nr 640) med tillämpningsföreskrifter till lagen, vilken kungörelse trätt i kraft den 1 augusti 1943, har Kungl. Maj:t förordnat, att 2—7 §§ i lagen skall äga tillämpning samt meddelat tillämpningsföreskrifter till lagen.

Beträffande beslut i ärenden rörande byggnadstillstånd gäller följande.

Kungl. Maj:t har uppdragit åt länsarbetsnämnderna att avgöra ansökningar om byggnadstillstånd, som avser byggnad eller anläggning för jordbrukets, skogsbrukets eller fiskets behov, ävensom rivningsarbete samt annat byggnadsarbete, som beräknas kosta högst 100 000 kronor. Tillståndsgivningen beträffande vatten- och avloppsarbeten samt kommunala väg-,

gatu- och broarbeten har också i stor utsträckning anförtrotts åt länsarbetsnämnderna. För central tillståndsgivning inom denna sektor har sålunda endast kvarhållits vissa större anläggningsarbeten, beträffande vilka beslutanderätten av praktiska skäl icke ansetts kunna överlämnas till dessa nämnder. Från länsarbetsnämndernas befogenhet har undantagits ärenden, som rör statliga företag eller företag, för vars utförande ansökan hos Kungl. Maj:t om bidrag eller lån gjorts eller är avsedd att göras, dock att s. k. igångsättningsstillstånd avseende bostadshus meddelas av nämnderna. Arbetsmarknadsstyrelsen äger avgöra övriga byggnadstillståndsärenden med undantag dock för ärenden som rör företag, för vars utförande hos Kungl. Maj:t sökts bidrag eller lån eller ansökan därom är avsedd att göras. Länsarbetsnämnderna och arbetsmarknadsstyrelsen har tillerkänts underställningsrätt, nämnderna i förhållande till styrelsen och styrelsen i förhållande till Kungl. Maj:t. Arbetsmarknadsstyrelsen underställer i regel Kungl. Maj:ts prövning ärenden, där kostnaderna beräknas överstiga 500 000 kronor, ävensom ärenden vilka anses vara av principiell betydelse.

Enligt de förut berörda tillämpningsföreskrifterna, vilka vid skilda tillfällen ändrats (nr 882/1943, 148/1945, 752/1945, 222/1946, 79/1947, 883/1947, 750/1948, 520/1949, 654/1949, 368/1950, 222/1951, 776/1951, 244/1952, 772/1952 och 680/1953), får åtskilliga slag av hithörande arbeten bedrivas utan byggnadstillstånd. Sedan byggnadsregleringen dryftades vid 1953 års riksdag, har genom kungörelse den 27 november 1953 (nr 680) vidtagits den ändringen, att från och med den 1 januari 1954 från tillståndsvång undantagits alla slag av byggnadsarbeten avseende hus, som helt eller till huvudsaklig del är avsett för bostadsändamål och inrymmer högst två bostadslägenheter, ävensom därtill hörande uthusbyggnader. Jämlikt tillämpningsföreskrifterna får i enlighet härmed följande arbeten nu bedrivas utan byggnadstillstånd.

1. Arbete, avseende hus, som helt eller till huvudsaklig del är avsett för bostadsändamål och inrymmer högst två bostadslägenheter, ävensom därtill hörande uthusbyggnader.

2. Arbete, avseende bostad, raststuga och stall, som avses i skogsföreläggningsslagen den 25 maj 1951.

3. Arbete, avseende installation av elektriska ledningar eller andra elektriska anordningar, där arbetet icke står i samband med annat byggnadsarbete, ävensom arbete avseende elektrisk distributionsanläggning.

4. Måleriarbete, som icke står i samband med annat byggnadsarbete.

5. Arbete, avseende mindre komplettering (s. k. lapparbete) inom byggnad av befintlig värme-, vatten-, avlopps- eller ventilationsanläggning, där arbetet icke står i samband med annat byggnadsarbete.

6. Uppförande av stängsel av enklare beskaffenhet.

7. Anordnande av brunn, i den mån arbetet härmed icke erfordrar utförande av annat byggnadsarbete.

8. Arbete, avseende enskild väg, under förutsättning att statsbidrag till arbetets utförande beviljats eller att vägen har till huvudsakligt ända-

mål att främja utforsling av skogsprodukter (skogsväg), ävensom sådan omläggning och förbättring av annan för nyssnämnda ändamål erforderlig enskild väg, att denna först därigenom kommer i det skick att utforsling av skogsprodukter kan äga rum å vägen.

9. Arbete, avseende dikningsföretag för jordbruks- eller skogsbruksfastighets eget behov, ävensom, under förutsättning att statsbidrag till företaget beviljats, arbete, avseende annat torrlägningsföretag för jordbrukets eller skogsbrukets behov.

10. Arbete, avseende ekonomibyggnader för jordbruks- eller skogsbruksfastighets eget behov ävensom arbete, avseende växthus.

11. Reparations- och förbättringsarbete å flottled.

12. Muddringsarbete, som utföres med mudderverk och som icke står i samband med eller eljest erfordrar utförande av annat byggnadsarbete.

13. Statliga och statskommunala beredskapsarbeten.

14. Annat reparations- och underhållsarbete än sådant, som omfattas av bestämmelserna i 1—13, såframt för arbetets utförande sammanlagt kommer att sysselsättas högst 3 personer.

Vidare må erinras om att Kungl. Maj:t med giltighet från och med ingången av detta år meddelat generellt byggnadstillstånd avseende andra bostadshus än en- och tvåfamiljshus, därvid emellertid föreskrivits att arbetet ej får igångsättas, förrän vederbörande länsarbetsnämnd så medgivit. Länsarbetsnämnden har tillerkänts befogenhet att besluta om avbrott i påbörjat arbete ävensom angående storleken och sammansättningen av den arbetsstyrka, som vid varje tid får sysselsättas i arbetet.

Under år 1953 har dessutom det tidigare påbörjade frigörandet av bostadsbyggnadsverksamheten från kvotbegränsning successivt fortsatt. Numera gäller således överhuvudtaget ej något kvothinder för bostadsproduktionen; och vidare må byggnadstillstånd utan avseende å byggnadskvot meddelas beträffande varje arbete, som ej beräknas draga högre kostnad än 10 000 kr.

Översikt över 1949 års investeringskommittés betänkande.

(SOU 1953: 6)

Såsom redan framhållits i samband med frågans behandling år 1953 har 1949 års investeringskommitté, som tillsatts för att verkställa utredning och avgiva förslag om formerna för den framtida investeringskontrollen, den 18 februari 1953 avlämnat ett betänkande angående generella metoder och fysiska kontroller inom investeringspolitiken. Kommitténs uppgift har varit att undersöka möjligheterna att upprätthålla en effektiv och ur konjunkturutjämningsynpunkt ändamålsenlig investeringspolitik utan detaljreglering av byggnadsverksamheten. Härvid har kommittén kommit till den slutsatsen, att en sådan politik kan åstadkommas utan en detaljreglering av byggnadsregleringens karaktär. Kommittén föreslår, att den statliga investeringsverksamheten kontrolleras över budgeten och att de kom-

munala investeringsutgifterna till viss del skattefinansieras i huvudsaklig överensstämmelse med kommunlåneutredningens förslag (SOU 1951: 24).

I fråga om bostadsbyggandet finner kommittén viss höjning av hyresnivån för äldre bostadshus tillrådlig för att begränsa bostadsefterfrågan. Vidare förordas, att kreditvillkoren för finansiering av bostäder göres strängare genom sänkning av belåningsgränserna och skärpning av amorteringsreglerna. Härjämte föreslås, att en plan skall uppgöras för avvecklingen av den allmänna bostadssubventioneringen.

Beträffande investeringsverksamheten inom företagssektorn — enskilda företag inom industri, handel, samfärdsel och jordbruk — anser kommittén, att det icke går att på ett rimligt sätt utöva en effektiv kontroll med enbart fysiska medel. Enligt kommitténs mening måste i stället den begränsning och den kontroll, som är erforderlig beträffande dessa investeringar, ombesörjas genom åtgärder av penning- och finanspolitisk natur.

Icke ens som komplement till sistnämnda åtgärder anser kommittén det motiverat att bibehålla en allmän byggnadsreglering vare sig med hänsyn till önskemålen om att kunna påverka näringslivets lokalisering eller urvalet av de investeringsprojekt, som kan komma till utförande inom näringslivet, eller med hänsyn till sysselsättningsförhållandena på byggnadsmarknaden och andra delar av arbetsmarknaden. Med hänsyn till byggnadsregleringens betydelse för säsongutjämningen inom byggnadsmarknaden borde dock sådana åtgärder och bestämmelser, som vore behövliga för en reglering i säsongutjämnande syfte, tills vidare bestå med möjlighet till successiv avveckling. Vad som tills vidare borde bibehållas vore endast vederbörande myndigheters möjlighet att bestämma den årstid, varunder visst byggnadsarbete finge påbörjas, samt att begränsa det antal byggnadsarbetare, som under högsäsong finge sysselsättas vid särskilda byggnadsföretag. Tillämpningsområdet borde undan för undan inskränkas såväl lokalt för vissa områden som för särskilda grenar av byggnadsverksamheten.

Kommittén framhåller slutligen, att behovet av en samordnad investeringspolitik torde bli än mer kännbart när byggnadsregleringen upphäves. Rörande formerna för denna samordning har kommittén dock icke ansett sig kunna framlägga något förslag.

Sammanfattning av remissyttrandena över investeringskommitténs betänkande.

Över investeringskommitténs betänkande har efter remiss yttranden avgivits av överbefälhavaren, statskontoret, kommerskollegium, socialstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, generalpoststyrelsen, telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, luftfartsstyrelsen,

skolöverstyrelsen, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, bank- och fondinspektionen, försäkringsinspektionen, statens handels- och industrikommission, statens hyresråd, överståthållarämbetet efter hörande av Stockholms stad, länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Kronobergs, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län, envar av länsstyrelserna efter hörande av de kommuner som länsstyrelsen funne lämpligt, fullmäktige i riksgäldskontoret, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Svensk industriförening, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hotell- och restaurantförbund, Bilverkstädernas riksförbund, Svenska vattenkraftföreningen, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk, Landsorganisationen i Sverige efter hörande av vissa fackförbund, Tjänstemännens centralorganisation, Kooperativa förbundet, Sveriges fastighetsägareförbund, Hyresgästernas riksförbund, Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningars riksförbund u. p. a. (H. S. B.), Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), Svenska riksbyggen, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och Svenska bostadskreditkassan.

Flertalet statliga myndigheter liksom även näringslivets organisationer, Kooperativa förbundet och Sveriges fastighetsägareförbund har helt eller i väsentliga delar tillstyrkt kommitténs förslag.

Arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, ett antal länsstyrelser och kommuner, statens hyresråd, fullmäktige i riksgäldskontoret, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Landsorganisationen jämte Svenska byggnadsarbetareförbundet och Svenska murareförbundet samt i ärendet hörda sammanslutningar för den kooperativa bostadsproduktionen har avstyrkt förslaget eller framfört starka erinringar mot detsamma.

Kritiken har särskilt gällt förslaget rörande dels investeringskontrollen avseende bostäder — som i denna del anses innebära ett avståndstagande från den hittills förda bostadspolitik — och dels den av kommunerna och inom företagssektorn bedrivna byggnadsverksamheten. Vad kommittén uttalat i säsongutjämningsfrågan har även rönt kritik.

Jag anser mig inte i detta sammanhang behöva lämna någon fullständig redogörelse för innehållet i remissyttrandena. I och för ståndpunktstagande till frågan om förlängning av byggnadstillståndslagens giltighetstid torde dock av remissutlåtandena följande böra redovisas.

Kommitténs förslag att den individuella tillståndsprovningen bör slopas under förutsättning att kommunerna i huvudsaklig överensstämmelse med kommunlåneutredningens förslag blir ålagda att skattefinansiera viss del av sina investeringsutgifter har till-

styrkts av bl. a. *kommerskollegium, byggnadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, skolöverstyrelsen, länsstyrelserna i Kronobergs och Gävleborgs län, några enstaka kommuner, fullmäktige i riksgäldskontoret, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund samt Kooperativa förbundet.*

Överståthållarämbetet har ställt sig tveksamt beträffande lämpligheten av de framförda kraven på att genom en författningsmässig reglering få till stånd en ökad skattefinansiering av de kommunala investeringsutgifterna. Även *länsstyrelserna i Malmöhus och Örebro län* kritiserar förslaget i denna del. Sålunda uttalar länsstyrelsen i Örebro län, att förslaget skulle leda till att kommuner med svag ekonomi och hög skatt ej alls kunde bygga, medan bättre ställda kommuner obehindrat kunde fortsätta därmed, även i det fall det ur samhällets synpunkt vore uppenbart att de förra kommunernas investeringsbehov vore mest angelägna.

Den kraftigaste kritiken mot ifrågavarande förslag har emellertid kommit från kommunalt håll. *Stockholms stad* framhåller, att kommunernas hithörande utgifter till större delen sammanhänger intimt med omfattningen av bostadsbyggandet och kommunernas tillväxt. I fråga om nyexploaterade områden kunde dessa investeringar i sina huvuddrag icke uppskjutas, såsom i fråga om gatu-, el- och vattenförsörjning, skolbyggen m. m. Utgifter för dylika ändamål avsåge icke någon standardhöjning utan ett nödvändigt komplement till bostadsbebyggelsen, varför investeringstakten nära sammanhängde med nyproduktionen av bostäder. Skattefinansieringen kunde även komma att innebära ett onaturligt tryck på skattesidan, särskilt kännbart för expanderande kommuner. På grund av skatteinkomsternas eftersläpning vore därjämte skattefinansieringens betydelse som regulator av tvivelaktigt värde.

Svenska stadsförbundet kritiserar kommitténs metod att från renodlat investeringspolitiska utgångspunkter föreslå åtgärder, som uppenbarligen kräver ingående överväganden även ur andra synpunkter. Kommittén hade enligt stadsförbundets mening ej klarlagt vare sig behovet eller den sannolika effekten ur investeringspolitisk synpunkt av den föreslagna ökade skattefinansieringen. Särskilt den senaste tidens erfarenheter syntes i hög grad ha visat, att det i allt fall — också oavsett byggnadsregleringen — icke saknades medel för en effektiv investeringspolitik gentemot kommunerna. Att man från dessas sida kunde ha anledning till missnöje även med härvid tillämpade metoder vore en annan sak. Men erfarenheterna syntes icke minst i betraktande härav bestyrka, att det funnits stort utrymme för en grundligare utredning i nu berörda avseende än som redovisats i betänkandet.

Svenska landstingsförbundet påpekar, att kommunlåneutredningens förslag om obligatorisk skattefinansiering av viss del av de kommunala investeringsutgifterna under remissbehandlingen mött så stark kritik, att

det numera torde få anses vara avfört från dagordningen. Förbundet framhåller vidare — under hänvisning till vissa sifferuppgifter — att landsingen under senare år anlitat lånemarknaden endast i mycket begränsad omfattning för finansierande av sina investeringar. Med de stora utbyggnadskrav, som föreläge främst på sjukhusvårdens område, och den stabilisering av inkomstutvecklingen som inträtt, funne förbundet det emellertid icke möjligt för landstingen att i samma omfattning som tidigare finansiera sina investeringar skattevägen. Tvingande bestämmelser på detta område borde undvikas. I stället borde man söka sig fram på frivillighetens väg.

I fråga om näringslivets lokalisering anför *Landsorganisationen* bl. a., att lokaliseringsfrågorna är av sådan betydelse, att samhället i någon form måste bevara åtminstone det inflytande som det i dag äger genom att indirekt via byggnadsregleringen kunna påverka deras lösning. Lokaliseringspolitiska synpunkter anlades i dag vid prövningen av ansökningar om byggnadstillstånd. Denna prövning hade lett till att såväl orter som hela landsändar med mera ensidigt näringsliv bättre differentierats med hänsyn till försörjningsmöjligheterna. En avveckling av nuvarande byggnadsreglering förutsatte därför ett bevarat inflytande från samhällets sida på lokaliseringspolitiken.

Sveriges lantbruksförbund delar kommitténs uppfattning att en lokaliseringskontroll ej behöver vara kombinerad med en allmän byggnadskontroll men framhåller, att avvecklingen av byggnadsregleringen bör samordnas med lämpliga åtgärder av generell natur för främjande av en ur samhällets synpunkt önskvärd lokalisering av företagsamheten, vilken förbundet finner i alltför hög grad tendera att koncentreras till de medelstora och större städerna.

Enligt *arbetsmarknadsstyrelsens* uppfattning bör än så länge lokaliseringsverksamheten främst ha formen av upplysning och rådgivning. En fortsatt kraftig expansion av näringslivet i storstäderna och flyttningen från landsbygden kunde emellertid tänkas medföra så allvarliga samhällsproblem att det bleve nödvändigt att vidtaga någon form av lokaliseringskontroll. Styrelsen anser dock att den kontroll av näringslivets lokalisering, som byggnadsregleringen möjliggjort, icke ensam motiverar ett bibehållande av ifrågavarande reglering.

Kommitténs förslag rörande företagsinvesteringarna har vunnit allmän anslutning bland *bank- och kreditinstitutens organisationer* samt *näringslivets branschsammanlutningar*. Även *Kooperativa förbundet*, *statens handels- och industrikommission* och *Tjänstemännens centralorganisation* har tillstyrkt förslaget i denna del.

Landsorganisationen anser, att kommittén icke tillräckligt diskuterat den prövning av olika investeringsbehov, som i ett samhälle med full

sysselsättning alltid kommer att bli en samhällsuppgift. Man hade ännu alltför liten erfarenhet av den fulla sysselsättningens inverkan på företagens investeringsvilja och inriktningen av investeringarna för att kunna bedöma olika traditionella medels tillräcklighet. Det kunde finnas skäl för en sådan ståndpunkt som att vida större ränteförändringar än — som kommittén ansett tillfyllest — 1 å 2 procent skulle bli nödvändiga för att upprätthålla den erforderliga balansen. Osannolikt vore ej heller att begagnandet av enbart finans- och penningpolitiska medel skulle medföra risk för icke obetydliga störningar på arbetsmarknaden med ojämn sysselsättning och betydligt större olikheter lokalt och branschvis för olika sysselsättningsgrenar än som skulle behöva uppstå, därest rent fysiska kontroller komme till användning.

Svenska byggnadsarbetareförbundet och *Svenska murareförbundet* uttalar, att ett bifall till kommitténs förslag i realiteten skulle innebära att företagssektorn, där industrins investering spelade en dominerande roll, komme att äventyra bostadsbyggandet och andra angelägna investeringar.

I detta sammanhang må vidare nämnas, att *arbetsmarknadsstyrelsen* — i samband med att styrelsen behandlar kommitténs förslag i fråga om byggnadsåsongutjämnningen — förklarar, att styrelsen icke delar kommitténs uppfattning att angelägenhetsprövningen helt skulle kunna slopas. Styrelsen hävdar, att det finns risk för ganska konstant övertryck på byggnadsmarknaden på vissa orter. Om man på dessa orter skulle acceptera en igångsättning i tur och ordning allteftersom ansökningar om igångsättningstillstånd ingåves, skulle det leda till att byggnadsprojekt av det slag som nu betraktades som angelägna skulle komma i försämrad ställning. Enligt styrelsens uppfattning måste på dessa orter införas någon form av angelägenhetsgradering.

Vad kommittén föreslagit i säsongutjämningsfrågan tillstyrkes av *socialstyrelsen*, *byggnadsstyrelsen*, *några länsstyrelser*, *Tjänstemännens centralorganisation*, *Kooperativa förbundet* och *sammanslutningarna för den kooperativa bostadsproduktionen*. *Kommerskollegium* förordar, liksom *handelskammaren i Göteborg*, ett av kommittén framfört alternativt förslag att, när byggnadsregleringen i övrigt avskaffas, man bibehåller de bestämmelser, som erfordras för en reglering i säsongutjämnande syfte, men tills vidare på försök underlåter att tillämpa dem.

De remissorgan, som representerar företagssektorn, anser i allmänhet, att bestämmelser, avsedda att garantera säsongutjämnning inom byggnadsverksamheten, ej erfordras. Som skäl härför åberopas att den förordade säsongregleringen kommer att medföra svårigheter vid planering av byggnadsföretagen, förlängning av byggnadstiderna, ökade byggnadskostnader samt minskad rörlighet på arbetsmarknaden såväl mellan olika yrken som mellan skilda orter. Därjämte befaras att säsongregleringen i tillämpningen kommer att drabba skilda byggnadsföretag olika hårt.

Bostadsstyrelsen tillstyrker kommitténs förslag i denna del utom i vad gäller avgränsningen av de områden, inom vilka byggnadsregleringen skall bibehållas i säsongutjämnings syfte. Styrelsen finner det icke realistiskt att, såsom kommittén gör, förutsätta att en säsongutjämnande reglering av industriens byggnadsarbeten skulle vara mindre behövlig. Erfarenheten tydde på att det icke heller vore obehövt att genom arbetsmarknadsorganen öva ett visst säsongutjämnande inflytande på statliga och kommunala byggnads- och anläggningsarbeten. Dessa bedreves nämligen icke alltid kontinuerligt, vilket på sätt och vis vore förklarligt med hänsyn till kostnadsskillnaden vid full verksamhet på byggnadsplatserna vintertid jämfört med hastigare arbetstakt under sommarsäsongen. Enligt bostadsstyrelsens mening vore det icke rimligt att, såsom kommittén förutsatt, förlägga den säsongutjämnande regleringen så gott som uteslutande till byggandet av flerfamiljshus.

Enligt *arbetsmarknadsstyrelsens* mening har kommittén underskattat behovet av en byggnadsreglering i säsongutjämnande syfte. En dylik reglering vore av stor betydelse icke blott för att undvika eller minska arbetslösheten bland byggnadsarbetare under vintersäsongen utan även för att fullt kunna utnyttja industriens kapacitet inom flera andra områden av näringslivet än byggnadsbranschen, t. ex. transportväsendet, byggnadsämnesindustrien och trähusfabrikerna. Vid utpräglade säsongvariationer inom byggnadsindustrien skulle sålunda under våren arbetskraft strömma från industriföretagen till byggnadsverksamheten för att under vintern återgå till industrien igen. Detta skulle bland annat medföra att industriens kapacitet icke kunde fullt utnyttjas sommartid. Arbetsinsats skulle också gå förlorad vid dessa pendelvandringar. Vidare skulle en penningpolitik, som inriktades på att skapa balans mellan arbetskraft och arbetstillfällen, oavsett den lokala fördelningen, kunna leda till en ganska stor lokal arbetslöshet. Styrelsen grundade detta påstående på sin kännedom om de stora svårigheter, som föreläge vid arbetskraftsöverflyttningar, och den seghet, med vilken strukturarbetslöshet dröjde kvar på olika håll. Ofta kunde nämligen arbetskraften icke förflyttas, och det kunde också vara så, att den ej vore lämpad för de arbetsuppgifter, som funnes på annat håll. En fysisk reglering av byggnadsverksamheten hade den fördelen framför en generell reglering att den vid hög investeringsvilja bättre möjliggjorde en anpassning av byggnadsvolymen på olika orter efter de faktiska arbetskraftsresurserna. Erfarenheterna hittills syntes styrelsen icke ge belägg för att det vore möjligt att med den av kommittén föreslagna regleringsmetodiken åstadkomma och uppehålla balans på arbetsmarknaden. Enligt styrelsens uppfattning hade kommittén i sitt betänkande ej heller kunnat klarlägga att så vore möjligt. Innan ökade erfarenheter vunnits angående dessa metoders praktiska verkningssätt, torde det icke vara tillrådligt att uteslutande lita sig till dessa. Samhället borde därför icke nu avhända sig

de befogenheter, som byggnadsregleringen innebure. Till förslaget om en successiv avveckling av en igångsättningsreglering ställde sig styrelsen mycket tveksam, enär en ytterligare utökning av den från säsongreglering nu undantagna sektorn skulle väsentligt försvåra arbetsmarknadsorganens möjligheter att planlägga sysselsättningen.

Landsorganisationen anser att kommittén alltför litet beaktat den betydelse, som den utjämnade arbetssäsongen hade för arbetsmarknaden och näringslivet i dess helhet. Den utvidgade arbetssäsongen hade givetvis medverkat till att säsongsvängningarna inom de delar av näringslivet, som levererade varor och tjänster åt byggnads- och anläggningsverksamheten, blivit mindre. Omflyttningarna på arbetsmarknaden hade kunnat ske med mindre friktioner, och äldre arbetskraft, som eljest skulle haft svårt att vinna stadigvarande sysselsättning, hade erhållit sådan med hjälp av byggnadsregleringen. Denna borde i varje fall icke avskaffas så länge ingen annan metod för att utjämna arbetssäsongen inom byggnadsbranschen visat sig minst lika effektiv.

Departementschefen.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen för remissyttrandena över investeringskommitténs betänkande har — även om man i flertalet yttranden godtagit detsamma — i åtskilliga remissyttranden väsentliga erinringar riktats mot kommitténs förslag. Bortsett från de invändningar, som framförts mot kommitténs rekommendationer att begränsa bostads efterfrågan genom hyreshöjning samt skärpning av finansieringsvillkoren och minskning av subventionerna, har sålunda förslaget om skattefinansiering av kommunernas investeringar rönt stark kritik framför allt från kommunalt håll. Problem rörande näringslivets lokalisering anses på sina håll uppstå, därest byggnadsregleringen avskaffas utan att lokaliseringsfrågan därvid uppmärksammas. Att enbart genom penning- och finanspolitiska åtgärder få till stånd erforderlig begränsning av och kontroll rörande investeringarna inom företagssektorn betecknas såsom icke möjligt. Slutligen har framhållits att kommittéförslaget ej lämnar tillräckliga garantier för ett bibehållande av den säsongutjämning, som man lyckats uppnå genom byggnadsregleringen.

Den sålunda framkomna kritiken har enligt min uppfattning fog för sig, och jag anser mig därför ej kunna förorda att något på grundval av kommitténs betänkande upprättat förslag genom proposition underställes riksdagens prövning.

När frågan om fortsatt giltighet av ifrågavarande lagstiftning behandlades år 1953, underströk jag nödvändigheten av att bibehålla byggnadsregleringen i det då rådande ovissa konjunkturläget. Som framgår av finansplanen i årets statsverksproposition karakteriseras läget för närvarande av en balanserad högkonjunktur men med latent möjligheter till förskjutningar såväl i riktning mot nya tendenser till överkonjunktur och inflation

som mot en markerad konjunkturavmattning med risker för depression och arbetslöshet. Bedömningen av det aktuella läget tyder dock närmast på, att den omedelbara uppgiften för den ekonomiska politiken är att sörja för att den totala efterfrågan icke överstiger de tillgängliga resurserna. En restriktiv ekonomisk politik är sålunda fortfarande nödvändig. Riskerna för att ramen för resurserna skall sprängas hänför sig framför allt till investeringssektorn.

Redan av hänsyn till vad nu anförts anser jag det nödvändigt upprätthålla byggnadsregleringen som en av de konjunkturdämpande åtgärderna. Att såsom investeringskommittén förordat lösa frågan om investeringskontrollen genom enbart penning- och finanspolitiska åtgärder torde i dagens läge vara en alltför generell verkande regleringsmetod. En individuell tillståndsprövning synes ge större garantier för att ur samhällets synpunkt angelägna investeringar tillgodoses i första hand i ett läge, där investeringsönskemålen uppenbarligen är större än det reella investeringsutrymmet. Vidare medför det individuella prövningsförfarandet den fördelen, att samhället härigenom har möjlighet att förhindra en uppenbart olämplig lokalisering. Hur detta inflytande skall bevaras vid en avveckling av byggnadsregleringen måste enligt min mening närmare prövas.

Även om sålunda varken det nuvarande ekonomiska läget eller hänsynen till vissa andra mera långsiktiga faktorer synes göra det möjligt att för närvarande avveckla byggnadsregleringen, bör naturligtvis alla föreliggande möjligheter att uppmjuka regleringen tillvaratagas, i den mån läget så medgiver. Jag vill i detta sammanhang erinra om att bostadsbyggandet från den 1 januari 1954 praktiskt taget helt befriats från byggnadsreglering. Igångsättningstillstånd för flerfamiljshus, som beviljas av länsarbetsnämnderna, har dock bibehållits i syfte att därmed befordra säsongutjämningen. Ytterligare uppmjukningar av byggnadsregleringen kommer att övervägas, så snart detta visar sig möjligt.

Med hänsyn till det anförda tillstyrker jag, att lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete erhåller förlängd giltighet, förslagsvis till och med den 30 juni 1955. Någon ändring i lagen synes i förevarande sammanhang ej påkallad.

Föredraganden hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över inom socialdepartementet upprättat förslag till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete*, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 rege-
ringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet: .

Olof Särnmark.

¹ Denna bilaga, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utelämnats.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 19 mars 1954.

N ä r v a r a n d e :

justitieråden NISSEN,
HELLQUIST,
KARLGREN,
regeringsrådet ECKERBERG.

Enligt lagrådet den 18 mars 1954 tillhandakommet utdrag av protokoll över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 12 mars 1954, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av chefen för rättsavdelningen i socialdepartementet, hovrättsrådet G. Y. Samuelsson.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Harriet Stangenberg.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars
1954.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern **ERLANDER**, ministern för utrikes ärendena **UNDÉN**, statsråden **SKÖLD**, **ZETTERBERG**, **TORSTEN NILSSON**, **STRÄNG**, **ERICSSON**, **ANDERSSON**, **LINGMAN**, **HEDLUND**, **PERSSON**, **HJALMAR NILSON**, **NORDENSTAM**.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet **Sträng**, lagrådets den 19 innevarande mars avgivna utlåtande över det den 12 mars till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete* och hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 rege- ringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter bi- trädna hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olof Särnmark.